

[Ømann.]

være samfundsmæssige løsninger, hvis de skulle hjælpe; det skulle være noget, der lugtede af socialistiske løsninger. Derfor måtte udvalget med den sammensætning, det nu engang havde, lade dem ligge, så vi fik perspektivet for vores arbejde indsnævret ganske betydeligt. Men vi kom frem til en løsning på et delområde, en partiel løsning, som endnu mangler meget for at være indbygget i den samlede økonomiske mekanik, i samfundsmeknikken.

Det er jo boligbyggeriet, der er hovedinteressen i denne lovgivning, og vi har fra SF's side fremlagt vores principielle syn om, at udlejningsmassen skal være folkets eje, at finansieringen naturligvis skal ske ved det offentliges mellemkomst uden nogen som helst omkostningsforstyrrende dikkedarer, og at finansieringen skal ske på en sådan måde, at byggerytmen og en fornuftig tilrettelæggelse og planlægning af byggeriet sikres.

At det var en del af økonomien, vi diskuterede, viste sig også i, at vi ikke kom ind på den meget betydningsfulde „byggeriets B & W-rapport“. Skal man lave en begrænsning i udstedelsen af obligationer, tror jeg det er uhyre væsentligt at se på selve byggeriets omkostninger og på grundpriserne. Jo mere inflationsbefængt denne branche er, des flere obligationer skal man bruge, og des mere stiger kurstabet, des mere stiger lejen, des mere stiger lønningerne i samfundet.

Der bygges jo ikke så helt lidt i disse år, men bygges der billigst og efter behov? Jeg tror, man må sige, at der bygges dyrest muligt. De sidste tal fra 1969 viser, at 62 pct. af de opførte boliger er parcelhuse. Fra 1968 til 1969 skete der en eksplosion, nemlig en stigning på 50 pct. for parcelhusbyggeriet, fra 21.000 til 33.600.

Det er tydeligt, hvor profitten ligger inden for det private byggeri, idet antallet af nye private etagelejligheder er dalet fra 5.100 til 4.200. Det er altså en sektor af byggeriet, der er på retur. Lad mig i forbindelse med det ændringsforslag, der er stillet af VS, sige, at jeg ikke tror, det vil være rigtigt at gennemføre det i denne sammenhæng. Det ville have den virkning, at man overførte større midler til parcelhusbyggeriet, hvor det, som jeg talte for i udvalget, i og for sig ville have

haft større effekt at lægge et loft over parcelhusbyggeriet i denne situation.

Det er indlysende, at der sammen med denne reform hører virkeliggørelsen af det, der står tydeligt skrevet mellem linjerne i „B & W-rapporten“ for byggeriet. Vi har stordrift og stordriftens fordele, når det gælder om at brygge øl, og det er vel også godt. Mærkværdigvis har vi ingen tilsvarende rationel måde at lave boliger på, endnu.

Denne manglende sammenhæng i problemkredsen var umiddelbart generende, for resten både for regeringspartierne og for oppositionen, på et andet felt. Realkrediten er en vigtig del af kapitalmarkedet, men der er også andre, der låner penge ud: banker, sparekasser og forsikringselskaber, de hastigt fremvoksende pensionskasser af mere eller mindre privat karakter, det grå marked og det sorte marked. Når man klemmer en ballon i den ene ende, svulmer den anden ende op. Når der nu laves begrænsninger i den organiserede realkredit, så vil pengene søge hen til det grå og det sorte marked, til det uorganiserede pengemarked. Denne tendens vil stensikkert være til stede; der er en tradition i låntagningen som har holdt den noget tilbage, men vi har allerede set udviklinger i den retning. Derfor er den hellige grav ikke velforvaret, hvis man kun ser på den organiserede realkredit. De, der før var købere af obligationer, kunne finde på at begynde at låne direkte ud; det er disse tendenser, vi har set. Derfor lægger jeg vægt på, at det samlede udvalg tiltrådte, at der hurtigt skulle gennemføres undersøgelser med henblik på lovgivning om også resten af kapitalmarkedet, herunder det grå og det sorte.

Men, når dette er sagt, og hvis man bedømmer forslaget ud fra et mere beskedent perspektiv som en delreform på det bestående grundlag, må man dog indrømme, at der sker forbedringer i forhold til det tidligere, og meget klare forbedringer. Der er udsigt til en mere overskuelig struktur; antallet af foreninger og institutter skæres betydeligt ned. Da forslaget kom frem, regnede man med to kreditlag som det blivende mod forhen tre. Sondringen mellem almindelig realkredit og særlig realkredit gik i forslaget på tværs af de forskellige foreningers legale